

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrť leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v dijaškem semenišču (Knabenseminar.) — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamesne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Kako Slovenci skrbijo za nezavisnost v gmotnem oziru.

(Izviren dopis iz Ptujja.)

Zadnji čas začeli so Slovenci tudi na to misliti, kako bi se izvili rokam nemških denarjev v raznih nemških hranilnicah, posojilnicah in v kasaš nesramnih oderuhov. Sprevideli so, da se to zgodi najleži z združenimi močmi. Začeli so snovati posojilnice. Prva na Štajerskem bila je vrla posojilnica ljutomerska, druga šoštanjka, tretja slovenjgraška, četrta ormoška; peta je celjska in sedaj se namerava sestram pridružiti najmlajša ptujška, kakor sledeči dopis kaže. Zaradi velike važnosti in v spodbudo mariborskim in drugim Slovincem objavimo dopis na prvem mestu!

Na tihi pondeljek t. j. dne 4. meseca apr. imel bo okrajni zastop ptujski zopet skupščino, v kateri pride na dnevni red tudi točka o ustanovljenji okrajne hranilnice. Da bodo se Bresnigovi privrženci temu za okraj kaj važnemu podjetju s vsemi štirami zoperstavljali, to vemo uže zana-prej. Ali čvrsto se nadejamo, da dobi predlog večino; kajti v odboru glasovalo je 5 udov, namreč gg. načelnik Rajšp, podnačelnik dr. Gregorič, trgovci Jureca in Šoštaric pa župnik Rajč za predlog; jedini dr. Bresnig bil je zoper njega, dr. Strafella pa ni bil navzoč. Oskrbnik ptujške grajščine g. Rajšp še ni leta dni načelnik okrajnega zastopa pa si je uže zadobil in v polnej meri zaslužil dično ime „okrajni oča“. Velevažen svoj predlog podkrepil je rekoč: „za prvi početek položim jaz na to svrho 10.000 fl. iz svojega žepa, kaj pa še se pozneje more zgoditi, to bo se uže videlo; toliko pač za početek.“ Da se je kaj takega ravnatelju in advokatu mestne hranilnice nemilo v nos zakadilo, to ni čudo; kajti..... Zatoraj si tudi kaj prizadeva vse svoje vedno v polnem broji skupaj imeti in za stalno na svojo stran pridobiti moža, kojemu so žuli slovenskih kmetov do velikega premoženja pomogli. Pri glasovanji o rečenem predlogu bo se za vsakega konečno in jasno

odločevalo, na čem smo ž njim; na dvema stolicama se ne more vedno sedeti. — Čvrsto se nadejamo, da takrat tudi naša „večina“ v polnem številu pride in složno glasuje. Naj se nikdor ne zanaša in ne misli: brez mene bo se tudi opravilo, saj veste, da je uže večkrat eden edini glas o važnih rečeh odločil. Nikakor ni treba biti si v strahu: jaz se ne upam zategadelj za okrajno hranilnico glasovati, kajti mesto me ima v rokah. Mestna hranilnica je zdaj rada, če le ima denarje na zanesljivem izposojene, in kapitala ne bode lahko nikomur odpovedala; če pa bi kaj takega itak storila, saj potem imate kam se obrniti. Glasujte tedaj srčno za zavod, koji bo poedinim pa tudi celemu okraju na velik hasek. Ta dopis nemorem dovršiti brez izklika: Bog nam poživi „okrajnega očeta“ še mnogaja leta!

Gospodarske stvari.

Uravnavanje gruntnega davka.

(Izv. dopis iz Ptujja. — Dalje.)

Dobro si poglednite izkaz čistega prihoda pa če se osvedočite, ka se Vam je v resnici previsoko naračunal, onda reklamirajte proti vcenitvi, k čemur je časa še do konca meseca maja. Vzrok previsoko naračunjenega prihoda pa je največkrat eden od sledečih ali pa več njih vkup. 1. Mogoče je, ka je komu kaka tuja parcela pripisana. Te nevolje rešiti se vendar ne bo preteško. Motil pa bo se, kateri si morebiti misli: no, če bom od nje plačeval, bo zanaprej tudi moja lastnina. To bi bilo krivo! 2. Morebiti se je pri merjenji kaka pomota zgodila, ter se Vam je njiva, travnik, šuma ali vinograd znatno večji vknjžil, kakor jeste, pa bi zategadelj morali več plačevati. Tudi taka pomota dala bo se in sicer brez stroškov popraviti. 3. Dobro odprite oči pa pazite, kajti to se je bržčas pogostno zgodilo, če se Vam je kak del ograjene trate okoli hrama, v katerem se morebiti par posušenih jablan ali kake stare slive nahajajo, od

kojih pa malokedaj ali nikoli nikakega baska nimate, postavil v vrsto sadovnjakov. Sadovnjaki so v visokej tarifi, take dvorske ograje pa so dače proste. 4. Morebiti se je komu slabo zemljišče v previsoko tarifno vrsto porinolo pa bi njo rad znižal. Kako se pri takej okolnosti ponašati, to Vam je dobro razložil „Slov. Gospodar“ v svoji prilogi št. 41 na strani 159 in 160. Tam še je vrh tega razloženo, kako se da preceniti čisti dohodek. To pa bo lastnik zemljišč vsak sam tudi zmogel. Posebno dobro pregledniti pa si ti tudi število 40. Tam je pod naslovom: „Kako se gospodarjem vesti, da reklamacije ali ugovore zoper veenitev svoje gruntne dače dobro opravijo“ prav na tenko razloženo, kaj vse je pri reklamaciji vedeti treba, čega se držati in kako postopati.

5. Tudi če Vam zemljišče ni v previsoko tarifo postavljeno in če je gledé velikosti in razvrstjenosti vse v redu, itak se pri izračunjenji čistega prihoda mogla kaka pogreška napraviti. Po sledečem navodu bo si tako pogreško lahko vsak sam popravil, kdor še množiti in deliti ni do čista pozabil. Če se vé, koliki je čisti prihod od edne joha, je za vsakega lahko zračuniti si, koliki je po takem od dveh, treh štireh joh. Ali kako onda, kedar gre na sežnje? Tudi to si zračuniti ni pretežko. Pomnoži si broj čistega prihoda od joha, izražen v krajcarjih, z brojem sežnjev; koliko to zadene, razdeli na 1600, kaj Ti po takem izide, je prihod od onih sežnjev v krajcarjih. Na primer: Jakob ima njivo v „Oblotih“ 3 joha 480 sežnjev veliko; postavljena mu je v drugi red ali „klaso“. V ljutomerskem cenilnem okraji preračunjen je čisti prihod od joha v drugi red uvrstene njive na 12 fl. 50 kr.; koliki je po takem čisti prihod od cele njive? Odgovor. Od treh joh trikrat 12 fl. 50 kr., tedaj 37 fl. 50 kr. od 480 sežnjev pa $1250 \text{ kr.} \times 480 = 600000 \text{ kr.}$; dalje $600.000 \text{ kr.} : 1600 = 375 \text{ kr.}$; tedaj vsega 37 fl. 50 kr. + 3 fl. 75 kr., to je 41 fl. 25 kr. Drugi primer: Andraševa njiva „Greblicja“ meri 1024 sežnjev, je v tretjem redu, od kojega je čisti prihod 9 fl. 25 kr. od joha; koliko je od te njivice čistega prihoda? Opet kakor zgoraj. $925 \text{ kr.} \times 1024 = 947.200 \text{ kr.}$; dalje $947.200 \text{ kr.} : 1600 = 592 \text{ kr.}$ Na 1024 sežnjev veliko njivo v tretjem redu je čisti prihod v okrajnem glavarstvu ljutomerskem navržen na 5 fl. 92 kr. Po tem navodu ne bode Vam težko s pomočjo sledeče tablice veljavne za ljutomerski vcenilni okraj osvedočiti se, da-li Vam se čisti prihod od vseh poedinih zemljišč bez pogreška izračunil.

Razredi ali Klassen.

	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.
Njiva	15:50	12:50	9:25	6:25	4:75	3:50	2:50	—
Travniki	22:00	16:50	13:00	9:50	7:00	4:25	3:00	—
Sadovniki	19:50	14:50	11:00	—	—	—	—	—
Vinogradi	38:50	31:00	24:50	18:50	14:00	10:50	7:00	5:25
Pašniki	7:00	4:25	2:80	—	—	—	—	—
Lesovje	5:25	4:00	2:60	2:00	1:30	0:90	—	—

Živinska kupčija.

(Spisal A. Folakovski deželni, okrajni živinozdravnik.)

I. Kedar živino kupujemo, treba je močno paziti, da nas zvijačniki ne ukanijo. Vzlasti nam je opreznim biti, da bolene živali za zdravo ne kupimo. Pogosto je žival na videž zdrava na sejmi. Ko jo pa domov priženemo, nam naglo zboli in konec vzame. Škoda je djana in se ne da popraviti, če si ne znamo hitro pomagati, ali če smo na sejmi brez vsega pomislika in pogojev kupčijo završili. Odvrniti zamoremo škodo, ako vemo, kar § 925 občnega državlanskega zakonika zaukazuje. Navaja namreč več boleznij, za katere prodajalec več ali manje do posebič določenih dnij poroštvo prevzame ali dober stoji. Postava imenuje ove bolezni, ki storjeno kupčijo razdirajo in nastalo škodo na prodajalca zavračajo, nemški „Gewährsfehler“. Slovenci jih imenujejo zavarovane bolezni navadno pa „patentne tadle“, ker so s cesarskim patentom ali pismom bili proglašeni. Ako živinče na takšnem „patentnem tladu“ zboli v določenem času, je kupčija razdrena in vsa škoda zadene prodajalca. To je velika dobrotta poštenim kupcem. Toda vedeti jim je treba, katere so one zavarovane bolezni in kako dolgo traja zavarovani rok. To je pa različno pri razni živini in boleznih.

A. Pri konjih je 8 zavarovanih boleznij ali „patentnih tadelov“, — troje jih je na 15 dnij, pet pa na 30 dnij. Zavarovane na 15 dnij so: 1. smrkelj (Rotzkrankheit), 2. kužna smolika (Verdächtige Drüse), 3. naduha (Dämpfigkeit); zavarovane na 30 dnij pa so 4. opornost ali „štatljivost“ (Stätigkeit), 5. črna slepota (Schwarzer Staar), 6. kožna črvivost (Hautwurm), 7. tiščavka ali „neumni kolar“ (Dummkoler) in 8. mesečno oko ali mesečnost (Mondblindheit). B. Pri goveji živini je samo pojatnica ali „francoz“ (Perlsucht, Franzosenkrankheit, Monatsreiterei, Stiersucht) zavarovana bolezen in sicer na 30 dnij. C. Pri ovcah zavarujejo 1. garje ali grinte (Räude, Krätze, Schäbe), 2. osepnice ali koze (Pocken ali Blattern) do 8 dnij po storjeni kupčiji, 3. metljaji na jetrih (Egelwürmer) pa in 4. metljaji na pljučih (Lungenwürmer) do 60 dnij. C. Pri svinjah je samo ena zavarovana bolezen, namreč: ikre ali pšenečljivost, po nekod pravijo tudi: šenki ali stroge (Finne). Ta bolezen zavaruje na 8 dnij.

Vrhu tega je še pomniti: da vsakojaka bolezen razdere kupčijo ali menjavo, ako kupec v 24 urah potem, ko je kupljeno živinče prevzel, zapazi, da je boleno ter to hitro naznani prejšnemu gospodarju ali od gosposke potrjenemu živinozdravniku ali svojemu županu ali pa gosposkej samej. Če v 24 urah kupljena ali zamenjena žival tudi pogine, zadene vsa škoda prodajalca ali prejšnjega gospodarja, ker se smé misliti, da je živina uže pri njem zbolela. Le takrat, če prejšnji gospodar spriča, da je kupec kriv, da je živina zbolela ali poginola, zamore škodo zavaliti na kupca.

Kupčija gre nazaj, če je prodajalec vpricho dveh svedokov ali pismeno se zavezal, da stoji toliko in toliko dnij dober pa je med tem žival res zbolela. Isto tako zgubi kupčija veljavo, če kupec dokaže, da je žival za polovico predrago plačal. Ker je iz navedenega jasno, da je tukaj jako važno poznati naštetih živinskih bolezni, zato jih bomo zaporedom razlagali. (Dalje prih.)

Sejmi na Koroškem. 27. marca Velikovec, 28. marca Ukve, Špital, Pliberk.

Dopisi.

Iz okolice ptujske. (Še nekaj o volitvi v okrajni zastop.) V prejšnjem „Gospodarji“ je dopisnik iz Ptuja pohvalil kmetske velikoposestnike, ki so pustili doma silno delo ter prišli k volitvi in so tako složno glasovali, kakor je to le pri politično visoko izobraženih možeh v navadi. Zares so ti možje popolno hvalo zaslužili. Slaba hvala pa gre tistim, ki niso primorani svojih velikih posestev z lastno roko orati in kopati pa se njim itak ni račilo priti. Eden se je, ne vem kam, odpeljal, eden pa si je pre izkaznico nekam založil, druga pa mu ni skoz okno priletela; eden pa namerava, kakor se čuje, naravnoč k protivnikom pristopiti, če mu zanaprej ne bode več mogoče iz okrajne blagajnice žepov si polniti itd. Na vse veke bodo pač resnične ostale besede našega Gospoda: Jaz sem si kupil njivo; jaz pa pet parov juncev; jaz pa sem si ženo vzel in zato ne morem priti.

Iz Šmartna pri Slov. Gradci. (Tožba.) Tisti g. J. Schw, kateri je v tednico zapisoval o „domačih buteljnih“ (glej dopis iz Šmartna pri Slovenjgradci „Slov. Gospodar“ šte. 6), toži zdaj zavoljo razžaljene časti. Kar njega čast zadeva, mu iz srca privošimo; vendar ko mu bode po tožbi čast zopet povrnjena, (kar se bo gotovo zgodilo — ker resnico prej omenjenega dopisa („Sl. G.“ šte. 6.) želi, zamore in tudi hoče mnogo prič popolnem dokazati) bodemo ob priliki „Sl. G.“ poročali še tisto, kar smo dozdej opustili. Toda uže za naprej se mu bo vse s pričami potrdilo, da mu ne bode več treba delati se razžaljenega, kakor da bi mu kdo drug čast skazil, a ne sam. Črevljar naj ostane pri svojem kopitu; komur manjka vseh zmožnostij za odrejo otrok, ta naj to prepušča drugim! Več faranov.

Iz Središča. (Sejem.) Naš trg je na meji Magjarske in Horvaške ter za sejme jako pripraven kraj. Prejšnji sejmi so bili tudi jako obiskovani, le kakih 10 let sem so skoraj popolnoma propadli. Naš občinski zastop pa je spoznal potrebo sejmov in vse žile napel nje zopet povzdignoti. Zategadelj je predstavil sejem na ugodniše dneve in za vse sejme, ki bodo to leto, oprostil trgovce ž živino in tudi kramarje vsakšne mestnine. Razven tega dobi vsak, ki prižene živinče na sejem, $\frac{1}{2}$ litra

dobrega vina brezplačno. Bil je toraj zadnji sejem dne 17. marca prav obiskan. Prignalo se je dosta živine, pa tudi kupcev ni manjkalo. Prišli so celo iz Lipnice in Zalovarske županije na Ogerskem. Precej živine se je prav dobro prodalo. Kakor zadovoljnost kupcev in prodajalcev kaže, bode prihodnji sejem na den sv. Pankracija, t. j. v četrtek 12. maja zopet prav dobro okiskan, ker bodo tudi takrat pogoji zadnjega sejma veljali. Hvala gre občinskemu zastopu in vsem tistim tržanom, ki so se za povzdigo naših sejmov trudili in mnogo žrtvovali. Naj le sloga vlada povsod, ker sloga jači, nesloga tlači.

Od Malenedelje. (Vreme — šolske sitnobe.) Mrzel sever je prenehal, kateri je bil jako razhladil svet. Ljudje so začeli opravljati gorička dela kakor rez in grobanje. Ako bode ugodno vreme, bodo začeli tudi kopati. Gorice so jako jako pomrznjene tako, da se niti za drugo leto ni nadejati posebne bratve. — Reklamacije za dačo se delajo povsod marljivo naprej. Marsikdo se je začudil, ko je videl pri županu svoj „izpis“ za reklamacijo, kolikor mu grunt dobička nese razven vseh potroškov, a še mora češče, posebno proti sprotoletju, kupiti kruha! — No, če bi kde tistim „šulverejnarjem“ zmajnkalo kakšnega „obmana“ ali pa „agenta“, mi Malenedeljčani imamo enega takšnega, ki bi za toti posel prav sposoben bil, a mi bi se ga sica radi iznebili. Noge ima dobre, tudi jezika se mu ne vnoža. S kraja je še delal precej „kšefte“ zdaj pa je uže celo na kant pri našem sl. občinstvu. Govori se, da bodo pre Radoslavci morali v svojej občini še eno šolo „povati“. No zakaj smo si pa farani s krvavimi žuli morali skupno šolo zidati! Ali bi ne imela še tista šola, ki bi se pre v Radoslavcih „povala“, prostora v novo sezidani šoli, v tistih izbah, kjer se hrani tista stara „ropotija“; in koliko nese to kr. šolskemu svetu dobička? To bi nam bilo ljubo razjasnenja. Radoslavski.

Iz Krškega na Kranjskem. (Poziv slovenskim gg. učiteljem, pripravnikom in šolskim prijateljem! Odkar se uče naši otroci slovensko čitati, odkar se rabi slovenski abecednik v naših začetnih šolah, pogrešamo vsi učitelji in odgojitelji te nežne mladine slovenskega navoda za podučevanje na najnižjej stopinje narodne šole. Posebno pa primanjkuje take knjige mladim nastoplim učiteljskim močem in zlasti še pripravnikom, katerih velika naloga je ravno v tem, da se urijo v navodu, kako jim bode postopati s prvenci ljudske šole. V nemškem jeziku ima učitelj na razpolaganje več navodov te vrste, naj imenujem samo Hermannovo „Unterklasse“ in Saatzerjev: „Das erste Schuljahr.“ V slovenščini smo še vedno brez te tako potrebne pomožne knjige, da si bi bila uže zdavna mnogim učiteljem in pripravnikom dobro služila in dasiravno se je o tej stroki po šolskih listih vže veliko pisalo. Ker se je nadejati, da bode po učiteljskih kmalu dovoljeno tudi s pomočjo

slovenskih knjig pripravljati se za bodoče podučevanje v slovenskih šolah in ker je marsikteri učitelj tako knjigo uže davno želel; zato sem se odločil spisati in založiti takov „navod za podučevanje prvencev“, ako bi me gg. sodrugi in šolski prijatelji pri tem podpirati blagovolili. Predno morem dati namreč v tisk knjigo, katerej bode cena 60 kr., vabim na obilo naročevanje vse prijatelje pravega napredka naših šolskih razmer, do bodem vsaj nekoliko poročstva imel za uspeh tega podjetja! J. Lapajne, šolski voditelj.

Iz Konjic 21. sušca. (Javen preklic — prošnja do poslancev.) V dopisu s Konjic lanskega l. štev. 45. „Gospod.“ je bilo c. k. okr. glavarstvo v Celji pohvaljeno, da na slovenske dopise tudi slovenski odgovarja. To moramo zdaj očitno preklicati, ker okr. glavarstvo na slov. dopise nemški odgovarja! Čudno! Ko je lani binokostni pondeljek pri sv. Jurju drž. poslanec, g. dr. Vošnjak shod volilcev bil sklical ter so narodni kmetje z veliko navdušenostjo tirjali slovenskega uradovanja pri okr. gospôski in marsiktero napako v tem oziru precej ostro grajali, je navzoči g. komisar v eni sapi zagotavljal, da se vse slovenski rešuje. Da to ni res, je priča ta dopis. Naše gg. drž. poslance pa opozorujemo na to, da ob priliki debate o drž. proračunu take nepristojnosti vladi povejo. Če niste začeli že Drava in Sava nazaj teči, mora vendar skoro priti narodnostna postava, ki bo samovolji oblastnij enkrat za vselej konec storila.

Iz gornje Savinjske doline. (Prošnja do poslancev.) Da je v Gornjem gradu nastavljen za adjunkta slovenščine nezmožni g. Jož. vitez Mulley, to se s tem našemu slovenskemu gornjegraškemu okraju zopet velika krivica godi. Okrajni odbor in zastop, razne občine uradujejo slovenski in s prebivalci se more edino le slovenski občevati, pa k temu se nam nemški uradnik nastavi! Vprašati moramo, ali je za Slovence kaj ravnopravnosti? Tudi se o imenovanem gospodu govori toliko....., da si ga daleč od nas želimo, naj gre mimo cerkve sv. Jožefa pri Celji. Naši poslanci bi si najprisrčnejšo našo hvaležnost zaslužili, ko bi nam tega gospoda med Nemce hoteli poslati. Bržčas bi tudi njemu pogodili!

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Največ dela imeli so državni poslanci ta teden z uravnavo hišnega davka; bati se je bilo, da se naša večina razbije; hvala Bogu, da se to ni zgodilo; naši poslanci so se prej dogovorili in potem brez ozira na liberalce mestom naložili večjega davka, a Tirolcem, Salburžanom, Predarlčanom in Dalmatincem, ki še dozdej hišnega davka niso plačevali, dovolili znatnih olajšav. Minister dr. Dunajevski je predložil črtež prenarredbe hudih sedanjih pristojbin (desetka) in

tudi nekako zakrit črtež o borznem davku. Naši poslanci s slednjim niso zadovoljni in je toraj slovenski poslanec g. Obreza s tovarši predložil drug črtež, ki bode borznim mogotcem in Judom globljeje v žepo segal. Boljši je pa vladin črtež zastran pristojbin (Gebühren); za podedovanje in prepisovanje kmetskih posestev se bodo pristojbine znižale; pri prodaji posestev iz ene roke v drugo zniža se pristojbina od $3\frac{1}{2}$ na 3% . Ako pa kmetski starši dajo posestvo otrokom, plača se pristojbine samo $1\frac{1}{2}\%$. Če pa to kmetsko posestvo ni vredno nad 1000 fl., potem se plača le $\frac{3}{4}\%$. Kmetska posestva so pa tista, ki jih posestnik obdeluje sam s svojo družino. Kdor je toraj posestvo v najem dal, ta ni deležen tega poboljška. Naši poslanci n. pr. baron Goedel, so nam takšnih polajšav obetali in sedaj postanejo mož beseda. Liberalci nam kaj takšnega še niti obečati niso hoteli. — Sedaj pride na vrsto zemljiški davek in trdno upamo, da bodo naši poslanci tudi vseskozi pravo zadeli in vzlasti ostali složni, kar je glavna reč. Menje veseli smo delovanja v gosposki zbornici; tukaj hočejo liberalci g. Lienbacherjev predlog zavreči in sklenoti, naj vsak sam beračit gre k okrajnemu šolskemu svetu, ako hoče 13- in 14letnega šolarja doma za delo porabiti, pa ne kaznovan biti; minister Konrad se pa tako mlačno drži, da težko gledamo podporo, katero še vedno dobiva od naših poslancev; pozval je kot načelnika sekcijskega v svoje ministerstvo nekega italijanskega gospoda, ki čuje na ime Pozzi ter sluje kot odličan „verfassungstreuer“. To je vendar čudno. — V Korneuburgu je okrajni glavar županom naročil prirediti srenjskih kajh za starše, ki 13- in 14letne dece ne pošiljajo v šolo, kajti pri gosposki so ječe polne, a s platežem kaznovati ne gre, ker so ljudje preubogi. Tako poročajo dunajski listi. — Celjski sodnijski svetovalec plem. Schrey je v „Slov. Narodu“ opisan kot hud nasprotnik Slovencev; slovenske notarje in uradnike v Ptuj in Ormoži zopet preiskuje. Litijski žandar Wagner je tožil župana g. Kobljarja, ker ga je ta gosposki ovadil, da je bil pijan, kedar so Vestenekovi pajdaši okna pobijali, a sodnijska preiskava je pokazala, da je župan prav storil, kajti žandar je bil popolnem pijan, da je cesto meril, vrhu tega so priče izpovedale, da je okrajni glavar Vestenek tudi bil zraven. Kranjci so se Kalteneggerja vendar znebili; odšel je na Dunaj! Ljubljansko hranilnico je nemčur Presnitz opeharil za 30.000 fl. — V Zagrebu bil je zopet potres; v državnem zboru ogerskem predložen je črtež o civilnem zakonu tako, da bodo Judje in kristijani sklepali pred svetno postavo veljavne zakone; v Banjiluki našli so v nekej turškejši mošaji (cerkvi) mnogo orožja. Vzajemni ministri avstrijsko-ogerski so prepovedali vvažanje ameriških svinj, svinjetine in špeha. Zavaljo smrti ruskega carja bi se bilo po zgledu drugih spodobilo v državnej zbornici avstrijskej izreči sočutje in

omilovanje s obsojevanjem groznega zločinstva; ker so pa pri nas nemški liberalci, na Ogerskem pa levičarji žugali s „škandalom“ in ugovarjanjem, moralo je se vse opustiti.

Vnanje države. Ruski car Aleksander III. je objavil pismo, v katerem obeta v smislu svojega očeta vladariti. Truplo ubitega carja so prenesli dne 19. marca v cerkvo Petrogradske trdnjave; kder je razpoloženo v zlati pa odprti trugi na ogled; dne 27. marca je svečani pogreb, katerega se udeleži v imenu našega cesarja nadvojvoda Karl-Ludvig dalje nemško-pruski cesarjevič, angleški kraljevič, bolgarski knez in izredni poslaniki vseh evropskih držav. Morivici carjevi bili so vsi doposlani iz Genfa na Švicarskem, kder je sedež socialistične zarote imenovane „Internacionale“. Eden morivcev je iz pištole ustrelil, da so carjev voz ustavili, Risikov je prvo bombo pognal, da je car voz zapustil, Stefanovič je potočil drugo bombo, ki je njega k priči ubila carja pa smrtno ranila, zraven je stalo še 10 zarotnikov, ki so bombe imeli pri sebi; eden, Mihajlov, bil je ugrabljen, ravno tako v Risikovem stanovanju glavač vsem, Jeljahov in nemška judinja Helfman, hišni gospodar Navrocki pa se je ustrelil. Vrhu tega je bila ulica podkopana in natlačena z dinamitom; ko bi se vnela, bi carja ubila in vse brame blizu podrla. Strašna zarota. — Podobni zarotniki začeli so se glasiti tudi na Angleškem; v mestno hišo v Londonu so napravili luknjo, v njo naphali dinamita in prižgali vžigalnico, na veliko srečo je policaj nevarnost zapazil. — Srbi so sklenoli francoskim podjetnikom izročiti stavljenje srbskih železnic. Turški sultan hoče le majhen kos Tesalije dati Grkom in otok Kretski. Vojne priprave se vršijo neprestano pri obeh nasprotnikih.

Za poduk in kratek čas.

Možata beseda zoper svobodno oderuštvo.

III. „Svobodno oderuštvo rodi povsod prežalosten sad. Prvi je socializem. Ljudje odrti in izropani po svobodnem kapitalu začenjajo misliti, kako bi ves obstoječi red prekucnili in tako zatrli vboštvo, revščino, pomanjkanje, ki postaja tem hujše, čem brezobzirnejše oderuhi s kapitalom razsajajo. Druga slaba posledica je pa, da mora sodnik „V imenu Njih veličanstva svitlega cesarja“ oderuhu prav dati in mu odrtega dolžnika popolnem sleči pomagati. To je pravo nasilstvo, da mora sodnik to kot prav in pošteno proglašati in še izvršiti pomagati, kar vsaka poštena duša zametuje kot najgršče oderuštvo. S tem se žali čut pravičnosti v sreih ljudij, pa tudi zaupanje do cesarja se ruši; kajti zvesto naše ljudstvo si cesarja ne more drugače misliti, kakor gospoda, kateri pravico varuje vsakšnemu človeku, najprvlje zatiranim in ubogim! (Dobro, dobro na desnici).

Liberalni oderuholjubi pravijo: prepovejte oderuštvo, napravite postav, kolikor hočete, odpraviti, zatreti oderuštva vendar ne morete. Žali Bog je to res. Vendar pa je sledeče tudi res: kupite si železnih blagajnic „Wertheimskih“, kaznujte tatove, kolikor hočete, kradlo se vendar bo. Ali bomo zaradi tega tatovom svobodno krasti dali? Nova postava ne more oderuštva popolnem zatreti, a zavrnoti, omejiti, zajeziti, da bo menje divjalo, to pa zamore in tudi hoče nasvetovana postava. Sicer pa imamo tudi sredstvo, ki zamore oderuhe popolnoma iztrebiti, to je krščanska vera, kakor jo sv. katoliška Cerkev uči. Toda svoboda se mora sv. Cerkvi privoščiti. Kakor jo sedaj imajo v raznih političnih kleščih, njej ni mogoče, blagonosno uplivati na ljudi. Ona je najboljša obramba zoper socializem, zoper revolucijo pa tudi zoper oderuštvo. To znajo socialisti, to vejo prekucuhi, pa tudi naši liberalni Herodeži prav dobro in zato se nasajajo tudi vsi v sv. katoliško Cerkev in ovirajo njeno delovanje, kder le morejo. Posebno prvi čas, ko so oderuške postave pri nas zatrli, so kar divjali zoper vse, kar je na sv. Cerkev spominjalo, a med tem so vpeljali najnesramnejše odiranje. Sedaj jim pa uže ne pomaga več upijanje zoper svete reči, sedaj so ljudje, izropani po oderuhih, uže sami sprevideli, kam pes tace moli. Naj se branijo in zvijajo, kolikor hočejo, brezsrčno oderuško ljudstvo (Judje) bo moralo misliti na zopetni izhod iz Egipta. (Dobro, dobro na desnici, osupnjenost na levej strani zbornice.)

Ako zastran liberalnih postav ostane pri starem, potem bodo ljudje čedalje bolj razdraženi zoper Jude. Pomagali si bodo naposled sami, ker sila kola lomi. Zato opomnim Judom, ako hočejo mirno pri nas živeti, naj pustijo oderuštvo. Drugače utegne ljudstvo zoper nje se vzdignoti tem grozovitnejše, čem zdatnejše mu krščansko vero in krščansko mišljenje in obnašanje na vsak način rušijo. Kedar nauki opičarja Darvina povsod obveljajo, tedaj utegne zdvijani zločinec reči: „s tem, da si oderuha ubil, nisi človeka zadrngol, ampak nevarno divjo zver zaklal“. Tako daleč mora priti v državi brez Boga. Tako daleč zajdejo ljudje, da pozabijo starega pravega Boga, nebes in zemlje, ter okolo zatega teleta plešejo in rajajo sebi v nesrečo. Skrbimo, da ljudje še dalje ne zajdejo, skrbimo pred vsem, za postave, da se oderuštvu dosedanja svobodna pot zopet zastavi!“ (Dobro, dobro in ploskanje z rokami!)

Smešničar 12. Deček vpleže na visoko, blizu ceste stoječo smreko. Na to pride priprost kmet, vidi fantiča in ga nagovori: pazi, da ne padneš doli. Deček pa mu prav hitro odgovori: saj je spodaj tudi tega gospodarja, kakor zgoraj. Kmetič povesi glavi in gre svojo pot naprej.

Jožef Lukovnjak.

Razne stvari.

(*Preč. g. Matija Pak, stolni dekan*) so nevarno zboleli, dnes so prejeli sv. zakramente za umirajoče. Orate fratres!

(*Svitli cesar*) so za stavljenje nove šole v Loki niže Zidanega mosta darovali 200 fl. ubogim pogorelcem v Vrbi na Koroškem pa 1000 fl.

(*Javno zahvalo*) izreka slavnemu odboru sv. Mohorjeve družbe v Celoveci za 42 zvezkov knjig darovanih šoli pri sv. Hemi nadučitelj

Jožef Močnik.

(*Blagodušnemu g. prof. Žolgarju*) v Celji se v imenu obdarovanih pripravnikov marib. učiteljskega za 4 letnike lanskega „Popotnika“ prisrčno zahvaljuje Tone Porekar, pripravnik 4. leta.

(*Vabilo k besedi*) katero priredi ptujska čitalnica dne 27. marca. Udje so vstopnine prosti. Vstopnina za povabljenega neude in sicer: Rodbine plačajo 80 kr., posamezne osebe 40 kr. Vspored: 1. Suppé. Overture k opereti „Des Wanderers Ziel“ — četveročrtna igra na glasovirju. 2. Dr. Benj. Ipavec. Domovini — samo- in dvospjev z brenčečim zborom. 3. Igra na citrah s spremljevanjem na glasovirju. 4. Davorin Jenko. Lipa — možki zbor. Tombola: 1. Förster. Po jezeru — koncertna ilustracija narodne pesmi za glasovir. 2. Dr. Benj. Ipavec. Zapuščena — četverospjev. 3. Igra na goslih s spremljevanjem na glasovirju. 4. Dr. Gustav Ipavec. Na ples — možki zbor.

(*Po krivici napada „Marburger-Zeitung“*) č. g. dekana Zavraškega, češ, da ta ni hotel pokopati viničarice zavoljo dolžnega še prejšnjega nekoga pogreba, kajti iz zanesljivega vira v Mariboru smo izvedeli, da je bilo zelo drugače, kakor je bil „Marburger-Zeitung“ bržčas njeni klopotec namazal. Č. g. dekan je le odsvetoval naročevanje predragega pokopa! Več prihodnjič.

(*Po krivici obsojen*) bil je Orehovski župan g. Franc Bračko, pri zgornji Radgoni; celjska sodnija ga je namreč obsodila na 3 leta v ječo, katero je tudi prestal; toda sedaj je dokazal, da ni bilo res, da bi bil on koga v krivo pričanje zoper žandarja Horvata zapeljal.

(*Škode napravil je potres na Hrvatskem*) za 1,147.436 fl., samo v Zagrebu za 632.927 fl., kder so cerkve zadete za 200.885 fl.

(*Mnogo tatov*) razsaja v konjiškem okraju, v Oplotnici so pri Fr. Kunaji dvakrat hoteli vlomiti, v Čretnem so pa dveri zavezali, da posestnik ni mogel iz hiše in so potem ukradli mesa, špeha, moke, zrnja v vrednosti 70 fl.

(*Slovenski advokati in notarji*) štajerski vložili so pri ministerstvu spomenico, naj se uraduje slovenski; temu nasproti so nemčurski advokati in notarji sprožili spomenico zahtevajoč, naj se izključljivo nemški uraduje, se ve, ker ti gospodje slovenski ne znajo, ali naš jezik sovražijo, čeravno jim slovenski kruh dobro diši.

(*Nemška doslednost v „Marburger Zeitung“*) je res vredna, da si jo zapomnimo; v petek (18. marca) piše: „wir verurtheilen nicht die nationale Sache unserer slovenischen Mitbürger“ toda v nedeljo (20. marca) objavlja: „Ein windischer Schmerzschrei“ in žuga kar kruh in službo vzeti dopisatelju v „Slov. Narodu“, kder je povedano, kako je neka nemška pošarska duša v Mariboru se zarezala nad Slovencem za nekim pismom vprašajočim: „hier ist ein deutsches Postamt“. No, mislimo pa, da imamo tukaj c. k. avstrijsko pošto, kder je treba več jezikov znati, narode spoštovati a ne zasramovati. Pridevek „Windischer“ je pa za Slovence tako žaljiv, kakor za Nemca pridevek „Schwab“.

(*Sedanji župan v Slov. Gradci*) g. dr. Tomšek je imenovan za notarja v Borovljah na Koroškem.

(*V Topolšicah*) šoštanjskega okraja so nepoznani lopovi vlomili pri Munihih ter odnesli 10 ženskih oblečev, 6 sraje, 4 židane robece, 3 židane jope in več druge robe.

(*Pri sv. Marjeti v ptujskem okraju*) bil je lani kmečki fant Janez Florijančič ubit. Ker ubijavca niso mogli zaslediti, bili so zatoženci Jan. Prelog in 7 tovaršev obsojeni v težko ječo od 6 mesecev do 2 let.

(*V Rušah*) je baje nek potujoči slikar krčmarici Ani Jakopovi ukradel mnogo oblačil.

(*Sotate izdal*) je tat pri sv. Antonu v Slov. goricah, ker so mu tovarši premalo odmerili od tega, kar so iz kleti trgovca g. J. Tuška bili izvlekli. Žaljena pravičnost še lopovom preseda.

(*Celjska nova kosarna*) za deželne brambovece je stala 17561 fl.

(*Nenavadno nesrečen*) je bil Štefan Kandler, posestnik v Hošnici pri Poličanah; slabo rezanemu biku izteče po noči kri, da ga zjutra najde mrtvega, potem mu na Ptujскеj gori, kjer je bil sejem, nekdo ukrade 250 fl., če jih preplašeni človek ni zgubil. Poštenjak mu naj da najdene penne nazaj!

(*Načelnik mahrenberškemu okraj. zastopu*) izvoljen je g. Štefan Santa de Koznias, grajščak Kienhofenski (na Muti); poštar g. Kukla je izvolitev odbil in g. Julij plem. Gasteiger tudi ni hotel biti izvoljen.

(*Mariborska čitalnica*) ima 3. aprila l. l. zvečer ob 8. uri veselico s tombolo.

(*Konkurs*) napovedal je šoštanjski trgovec g. Kopusar; upniki imajo den 31. marca t. l.

(*Premembe pri učiteljstvu*) za nadučitelja imenovan je g. Fr. Praprotnik pri Devici Mariji v puščavi, za učitelja v Hočah pa g. Jožef Sabati.

(*Živinski potni list ponaredil*) je krojač Reisman pri g. Kungoti mariborskega okraja za viničarja Flakusa, prvi je obsojen na 24 ur, drugi na 2 dni v ječo.

(*Spremembe v Lavantskej škofiji*.) Č. g. Fl. Kleine, župnik pri sv. Lovrenci na Bizeljskem

stopi v stalni pokoj. — Č. g. Val. Tamše pride za kaplana v Dobovo; in ostane v Šoštanji ena kaplanija izpraznjena. — 23. t. m. je umrl č. g. Štefan Unuk, župnik v Ulimji.

(Za družbo duhovnikov) sta vplačala čč. gg. Juri 11 fl. in Karba 12 fl.

Loterijske številke:

V Trstu 19. marca 1881: 73, 3, 81, 28, 32.

V Linci " " 24, 34, 11, 59, 85.

Prihodnje srečkanje: 2. aprila 1881.

Najnovejši kurzi na Dunaji.

Papirna renta 73.55 — Srebrna renta 75.05 — Zlata rente 92.15 — Akcije narodne banke 820.— — Kreditne akcija 288.— 20 Napoleon 9.30 — Ces. kr. cekini 5.53 —

Zahvala.

Podpisani se lepo zahvaljuje za prisrčna izjavljenja prijateljstva in ljubezni, ki so mu došla ob priliki nja godovanja. Ker ni mogoče vsakemu preljubih prijateljev, oziroma nekdanjih njegovih učencev, posebe odgovarjati, se vsem s temi vsticami javno prav srčno zahvaljuje

Dr. Jož. Ulaga,

nadžupnik v Konjicah.

Orglarsko službo želi pri kaki dobri fari dobiti 18 let stari neoženjeni in dobro izurjeni mladenič. Več se izve pri **J. Markizetti**, Poste restante Brežice. Rann. 1—3

Služba orglarja in cerkovnika s primernimi dohodki je do 1. maja razpisana; zahteva se marljivost in temeljita znanost cerkvene godbe in petja.

2—2 Cerkevno predstojništvo v Svičini.

2—2

OZGANILO.

Oddajalo se bode zidanje nove šole pri sv. Florijanu v Doliču po zmanjševalni dražbi dne 5. aprila 1881 ob 10. uri popoldnem.

Vse vkup je cenjeno 4523 fl. 81 kr. in imajo licitanti 5% kot vadij položiti.

Krajni šolski odbor.

Orglarska in mežnarska služba

pri farni cerkvi sv. Mihaela poleg Šoštanja se oddaja. Prosilci naj se pismeno ali osobno oglasijo do 10. aprila pri cerkvenem predstojništvu sv. Mihaela pri Šoštanji. 3—3

Razna semena

priporoča uljudno podpisani, ko se čas spomladnemu sadenju in sejanju bliža. Moja semena so dobro odbrana in raznovrstna: sočivno, cvetlično, travno, drevesno, to pa sadunosnih in gozdnih dreves. Semena so najboljših sort in dobro kaljiva.

V Mariboru meseca marca 1881.

Martin Berdajs,
trgovec.

2—3

Priporočba.

Naznanjam in priporočam vsem Slovincem v Gradci svoje dobro izdelano čevlarsko blago vsakovrstnega izdelka po najnižji ceni in hitrejši postrežbi.

Prezvamem tudi vsako čevlarsko popravilo.

Juri Jurčič,

čevljar v Gradci, Griesgasse 7.

2—3

V najem se daje

pod zelo ugodnimi pogoji v najboljšem obrtu stoječa

pekarija

v mestu Brežice (Rann) na Spod. Štajerskem.

Na dotična vprašanja odgovarja

Ign. Linzler,

mesar in hišni posestnik v Brežicah.

3—3

Semena

frišna zanesljivo-kaljivna vrtnarska in poljska.

Blizu 800 šestletnih požlahtjenih

sadnih drevesc

prodaja po primerni ceni

France Kapus

trgovec v Celji.

4—4

OZNANILO.

Po spremenjenih pravilih ces. kr. priv. zavarovalnice proti požarnej škodi v Gradci, katere je visoko ministerstvo z razpisom z 12. jan. tega leta, št. 11.822 potrdilo, se ima sedaj vršiti izmej družabnikov volitev 48 poslancev, ki so potem za bodoče po določilih §§ 91 do 100 društvenih pravil z upravnim svétništ- vom vred društveni zbor, oziroma ki imajo društvo upravljati. Volitev teh poslancev se vrši po volilnih okrajih (§ 101) za šest let. Stroški za potovanje k društvenemu zborovanju se poslancem poravnajo tako, kakor to določi zbor poslancev (§ 116). K tej volitvi, ki se bode vršila po dotičnih od besede do besede na konci tega oznanila objavljenih določilih društvenih pravil, se p. n. družabniki s tem najvljudneje vabijo. Oni družabniki, ki hočejo glasovati, naj to podpisnemu vodstvu društva najkésneje do 14. aprila 1881 l. pismeno javijo, zato, da jim vodstvo izpiše in doloži volitvene izkaznice in glasovne listke, kajti pozneje došlih prijav se po društvenih pravilih ne bode moglo več v pošte jemati. V teh prijavljenih mora biti zaznamovan natančen naslov p. n. družabnikov, ki imajo pravico glasovati, dalje katastralno- ali zavarovalnih listov število, v katerih listih so zavarovanja veljavno zabeležena, in slednjič okraj in kraj, kjer se nahajajo zavarovane reči, in sicer zato, da se jim mogó volitvene izkaznice redno doposlati in da se lahko določi, koliko glasov gre po pravilih vsakemu, ki ima pravico glasovati. Glasovni listki po pravilih povsem izpolnjeni, sè s svojo roko podpisani in zaviti pa naj se z volitveno izkaznico vred blagovoljno doloži tako, da dojdejo vodstvu društva najpozneje 28. aprila tega leta. Pozneje došli glasovni listki bi se o štetvi glasov tudi ne jemali v pošte. Vodstvo prosi torej vljudno, naj se na to, kar je zgoraj povedano, pazi, ter objavlja v naslednjem ona določila društvenih pravil po vsej vsebini, ki se tičejo omenjenih volitev.

§. 101. Pravica voliti društvene poslance je, ali: a) samostojna, ali pa b) vkupna.

§. 102. Samostojno volilno pravico imajo oni družabniki, katerih reči so uže najmanj eno leto za znesek 2000 gl. in sicer v enem volilnem okraji (§ 105) zavarovane. Družabniki imajo za zavarovano vrednost od 2000 gl. do 10.000 gl. en glas, za zavarovano vrednost čez 10.000 gl. do 20.000 fl. dva glasa in za zavarovano vrednost čez 20.000 fl. tri glasove.

§. 103. Oni družabniki, ki zaradi svojih premalih zavarovanih vrednostij nimajo pravice do samostojne volitve, lahko vkupno volijo tako, da oddajo v enem volilnem okraji za vkupno zavarovalno vrednost 10.000 gl. en glas.

§. 104. Ženske, varovanci in pravne osebe imajo enako volilno pravico, kot drugi družabniki. Oni volijo po svojih pooblaščenih po postavnih in oziroma po pravilih določenih namestnikih.

§. 105. Družabniki, ki imajo pravico voliti društvene poslance za kak okraj, se delé v tri volilne okraje. V prvi volilni okraj se štejejo vsi družabniki, ki smejo glasovati in katerih zavarovane reči so na Štajerskem ali pa izven Koroške in Kranjske dežele. Ti volijo 24 društvenih poslancev. V drugi volilni okraj se štejejo vsi družabniki, ki smejo glasovati in katerih zavarovane reči so na Koroškem. Ti volijo 14 društvenih poslancev. V tretji volilni okraj se štejejo vsi družabniki, ki smejo glasovati in katerih zavarovane reči so na Kranjskem. Ti volijo 10 društvenih poslancev.

§. 106. Glasovnice se napravijo za vsak okraj posebe.

§. 107. Družabniki, ki so se zavarovali v mnogih volilnih okrajih, glasujejo za vsak okraj po prej navedenih določilih in omejenjih.

§. 108. V zbor voljeni morejo biti le oni družabniki, ki imajo pravico samosobno voliti.

§. 109. Voljeni ne morejo biti: a) oni družabniki, ki že sodelujejo pri upravi kake druge zavarovalnice proti požaru; b) uradniki društva; c) one osebe, ki so v konkurzu, ali pa oni, ki ne morejo voliti v občinski zbor. Če se kak tak vzrok pokaže pri poslanci še le za časa njegovega poslanstva, tedaj neha to poslanstvo samo ob sebi.

§. 110. Vodstvo priredi volitev, jo razpiše in po uradnih deželnih časopisih v obeh deželnih jezikih objavi. Da se volitev ložje vrši, sme upravno svétništvo predlagati za to sposobne osebe; volilcem pa se ni treba po tem predlogu ravnati.

§. 111. Vodstvo spiše onim družabnikom, ki imajo pravico samostojno voliti in ki so najmanj 14 dni pred volitvijo napovedali, da hočejo voliti, po sestavljenih volilskih imenih volitvene izkaznice, na katerih mora zaznamovan biti volilni okraj in število glasov, ter razpošlje najmanj 8 dni pred volitvijo te izkaznice in glasovne listke po pošti. Volilci morajo glasovne listke, katere so od vodstva prejeli, povsem izpolniti, se svojo roko podpisati ter jih zavite še pred dnevom volitve naravnost vodstvu priposlati. Glasovni listki, ki niso podpisani, ali zaviti, ali pa, ki so dospeli, ko je čas, da se oddajo, uže pošel, se pri štetvi glasov ne štejejo.

§. 112. Družabniki, ki so se združili, da vkup naj glasujejo, morajo to vodstvu naznaniti v dopisu od dotičnih družabnikov se svojo roko podpisanim ter v istem imenovati tudi vkupnega pooblaščenca, kojemu se volitvena izkaznica pošlje, da potem on v imenu svojih pooblastnikov glasovni listek izpiše.

§. 113. Glasovne listke odpira in glasove šteje vodstvo in je k temu treba povabiti za to društvo odločenega političnega zaupnika.

§. 114. Pri volitvah odločuje uže podpolovična večina glasov: če so glasovi naspol, tedaj pa, če je treba, žreb. Če kedo izmej izvoljenih volitve ne sprejme, velja za izvoljenega oni, ki ima za njim največ glasov.

V Gradci, dne 19. marca 1881.

Vodstvo

e. kr. priv. vzajemne zavarovalnice proti požarnej škodi v Gradci.